

כלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. וצ"ל דהיינו ברכת אירוסין, דאי ברכת נישואין, מבוועז נפקא ליה בפ"ק דכתובות כה) שני' (רות ד יג) ויקח בועז כו) וגו'.

פרשת תולדות

פסק יז

כה (כ) בקחתו את רבקה וגו'. וסמך ליה ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו. משמע שביום הנישואין הרבה והפציר בתפילה. מכאן פסק שיש להתענות החתן ביום הנישואין א).

פסק יח

(כב) ותלך לדרוש את ה' וגו' שני גוים בבטנך וגו'. מכאן פסק שיש לתלמידי חכמים לדרוש בשמחה של מצוה, כגון בסעודת ברית מילה או סעודת נישואין ב).

כה) כתובות ז:.. כו) וכ"כ שם בתוד"ה שנאמר, ועי' ביאור הרד"ל על פרקי דר"א פט"ז אות לב.

א) משמע דהתענית הוא משום דהוא יום תפלה, וכמו שמצינו בתענית חלום שצריך להתפלל לבטל חלום לכך מתענה. ובמושב זקנים בסוף הפרשה כח ט כתב מחלת, מכאן שהנושא אשה מוחלין לו עונותיו, לכך נהגו להתענות החתן ביום הנישואין כי הוא יום הכפורים שלו. והרוקח ה' ברכת אירוסין ונישואין סי' שנד כתב הטעם שמתענין החתנים מפני המצוה חביבה עליהם כדרך שעושין חסידים הראשונים שהיו מתענין על מצוה החביבה כגון לולב ושאר דברים. ובשו"ת מהר"ם מינץ סי' קט בסדר הנהגת הנישואין כתב י"א הטעם דהוי יום סליחה דידהו שנמחלים עונותיהם, וי"א הטעם שמא ישתכרו ולא יהיה דעתן מיושבת עליהן בשעת הקידושין עיי"ש. ובשו"ת ר"י מברונא סי' צג כתב ג' טעמים, טעם א' שהוא יום דין כמו יוה"כ, ועוד לפי דאמרי' כל העולה לגדולה מוחלין לו על כל עונותיו, וכיון דעולה לגדולה אולי יגרום החטא ויתבטל, ע"כ מקבל עליו תשובה וצער דגופא, ועוד דאמרי' בשבת קל. ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא, ועי' התענית מבטל התיגרא. וכתב היכא דאירע יום החופה בר"ח בחנוכה ופורים בימים שאין מתענין בהם, יעשה החופה בשחרית ולא יאכל עד אחר החופה, אבל המנהג אינו כן. וי"ל ע"פ המדרש תנחומא ס"פ בראשית דאכילה בשבת הוא כנגד אלף תעניות וא"כ האכילה דהוי מצוה בר"ח וחנוכה ופורים הם במקום התענית ולא יארע לו שום פורעניות ולא שום תיגרא. ב) וכתב רבינו פ' אחרי פסוק זה הדבר ופ' עקב פסק שסא דהדרשה הוא סמוך לברכת המזון, וכ"כ רוקח סי' שכט לאחר אכילה יש לדבר דברי תורה כדתנן בפרקי אבות אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של הקב"ה, וכ"כ רבינו מנוח ה' ברכות פ"ד הי"א דהדרשה הוא לאחר אכילה קודם ברכת המזון, ואפי' בסעודת מצוה כמ"ש בשו"ת חות יאיר מובא במח"ש סי' שלב. ובמושב זקנים פרשה זו כו ד בפ' ואוכלה כתב לפיכך נהגו לדרוש בשמחת מצוה לפי שמתוך שמחת סעודה שכינה שורה עליהם. והחשב"ץ בס' מגן אבות פ"ב מ"ג כתב דראב"ד היה נוהג לדרוש בסעודת חתן ומפני זה אמרו בפ' ערבי פסחים קיג: כי ת"ח שאינו מיסב בסעודה של מצוה הוא מנוהה לשמים, מפני שהיה מנהגם לדבר דברי תורה. וכן יש מרמב"ן דרשה לחתונה כתבי הרמב"ן ח"א

פסק יט

עוד פסק שמצוה להתענג בשלש סעודות של שבת^(ג) אבל איני מבין האסמכתא מהיכא לכן צ"ע אם הוא דיקדק מסעודות של יצחק שלקמן (כו, ט כה).

פסק כ

(כו) ויגדלו הנערים. פי' רש"י זה פירש לצדקו וזה פירש לרשעו כיון שהיה עשו בן י"ג שנה נתנכרו מעשיו הרעים. זהו שאמר הפסוק (משלי כ יא) גם במעלליו יתנכר נער זה עשו, והוא ראשי תיבות גב"י, בן ט"ו שנים יצא לתרבות רע^(ד). [במדרש^(ה) יש] ביום י"ג שנה יצא עשו לתרבות רע, ואותו היום נפטר אברהם אבינו ויקצר הקב"ה חמש שנים משנותיו כדי שלא יראה בן בנו יוצא לתרבות רע ותיקבר בשיבה טובה (לעיל טו טז^(ו)). וכבראשית רבה^(ז) איתא שביום י"ג שנה של בניו עמד יצחק ויברך^(ח) ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר פטרני מעונשו של זה. וכן הפסק שמצוה לברך על בנו כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד אותה ברכה^(ח), ועומד וקורא בתורה^(ט), וצריך לעמוד על בנו^(י) לשום ידו על ראשו^(יא), ומברך ברכה זאת כדפי'. וכן נהגו הצרפתים.

ע' קלג-קלח ועי' במבוא שם. וכ"כ רבינו אפרים פרשת תצא עמוד קצה שמצוה לדרוש דברי תורה **בברית ובנישואין. בשו"ת משאת בנימין** סימן א כתב שנוהגין בחתונות שעושין לחם גדול שמניחין אותו על השלחן בשעת הדרשה. וכתב בשו"ת מהר"י ברונא סימן רלא דרשות בחתונה על השלחן להורות דינם לאו מעליותא. (ג) רמב"ם ה' שבת פ"ל ה"ז כל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובח. בשו"ע או"ח סי' רנ סעי' ב ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו. וגם בסעודה שלישית כתב החרדים לאכול דגים ושל"ה כתב לאכול בשר. כתב רוקח בפ"י הפטרת פ' בהר ע' שטז ארץ זבת חלב ודבש ס"ת שבת, שצריך לאכול מעדנים בשבת מעין זבת חלב ודבש. (ד) כ"כ במדרש תנחומא אות ב וכ"כ הר"י מווינא כאן עיי"ש ובהדר זקנים. (ה) כ"כ במד"ר פס"ג אות י ובלקח טוב, עי' תוה"ש עמ' כג. (ו) תנחומא אות ג ולקח טוב בפסוק כט. (ז) במד"ר פ' סג אות י איתא כשנעשה בנו בן י"ג שנים שיאמר הברכה, ולא כתב שם שיצחק אבינו בירך ברכה זו. ורבינו יונתן שבת כה (כדפי הרי"ף) כתב ובירושלמי כתב כשיגיע קטן ל"ג שנה ויום א' מברך האב ברוך המקום שפטרני מעונשו של זה, וכ"כ בפסקי ה"ר יחיאל מפאריש בהוראת מרבני צרפת אות כג מי שיש לו בן והגיע ל"ג שנה, פעם ראשון שעומד בצבור לקרות בתורה צריך האב לברך בא"י אשר פדאני מעונשו של זה, והגאון ר' יהודה ב"ר ברוך (תלמיד רגמ"ה) קם בעמידה בביהכ"נ ובירך ברכה זו כשעמד בנו וקרא בתורה תחלה וברכה זו חובה היא. ורבינו יהודה ב"ר יקר בפ"י התפלות ח"ב עמוד עב כתב מי שיש לו בן וגדלו עד י"ג שנה אומר "ברוך המקום שהצילנו מעונשו של זה" וכ"כ בספר הפרדס לר"א ב"ר חיים עמ' נו ספר האסופות ס"ק קעו, לברך הברכה בשם ומלכות. ומזה ראייה למ"ש בס' שלחן הטהור סי' רכה סעי' ד לברך ברכה זו בשם ומלכות. (ח) וכ"כ מהרי"ל ה' קריאת ס"ת בשם המרדכי, ודעת הרמ"א או"ח סי' רכה לברך בלא שם ומלכות. (ט) וכ"כ מהרי"ל ה' קריאת ס"ת דמהרי"ל היה מברך הברכה בזמן שבנו נעשה בר מצוה וקרא בתורה, וכתב מג"א סי' רכה סק"ד בשם לחם חמודות על הרא"ש ברכות פ"ט אות ל, הטעם דאז נודע לרבים שהוא בר מצוה שהרי קודם לכן לא היה יכול לקרות בתורה שלא היה עדיין גדול עיי"ש. (י) משמע שלא בפני בנו לא יברך (ועי' שו"ת חתן סופר סי' צו). (יא) כיון דאומר "של זה" לכך משים ידו על ראשו וכמו דאמרי' בפסחים קטז:.